

การทำกรประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่วนที่ 1

การทำกรประมง

โดยเหตุที่สัตว์น้ำเป็นอาหารของมนุษย์ มนุษย์จึงรู้จักการทำกรประมง หรือ การจับสัตว์น้ำมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ดังจะเห็นว่าในตำราต่าง ๆ ที่พบในโครงกระดูกมนุษย์ นั้น มักจะพบเครื่องมือทำกรประมง เช่น เบ็ด สลัดก้อยตามผนังถ้ำด้วย ทั้งนี้ เพราะ สัตว์น้ำเป็นอาหารที่สามารถจะเสาะแสวงหาได้โดยไม่ยากนัก นอกจากนี้สัตว์น้ำยังมี คุณค่าทางโภชนาการมากกว่าอาหารประเภทเนื้อบางชนิด เช่น ให้วิตามินเอ วิตามินดี และโปรตีน เป็นต้น สัตว์น้ำบางชนิด เช่น ปลากระพงขาว มีโปรตีนสูงถึง 18.90 % มีไขมันน้อย ขอบง่าย สัตว์น้ำทะเลบางชนิดยังมีไอโอดีน ซึ่งสัตว์ชนิดอื่นไม่มีอีกด้วย ชนิดบางชนิดไม่รับประทานเนื้อโค บางศาสนาไม่รับประทานสุกร แต่ชนทุกชาติไม่ห้าม การรับประทานเนื้อปลา ประชาชนชาวญี่ปุ่นได้รับอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำถึง 57 % สำหรับคนไทยนั้น ก็ปรากฏว่ารับประทานเนื้อสัตว์ประเภทเนื้อปลามากที่สุด ทั้งในรูป ปลาสดและแปรรูป เช่น ปลาย่าง ปลาเค็ม ปลาร้า และน้ำปลา เป็นต้น ถึงกับมี คำพังเพยติดปากคนไทยโดยทั่วไปว่า ตอนเย็นกินปลากับข้าว ตอนเช้ากินข้าวกับปลา

การทำกรประมงในประเทศไทยอาจแบ่งออกคร่าว ๆ ได้เป็น 2 ประเภท

---

1 จินดา เทียมเมฆ ศาสตราจารย์ ปลาพื้นป็นเลนสั้น วารสารการประมง ปีที่ 28 เล่ม 4 2518 หน้า 447

คือ ประเภทธุรกิจ (enterprise) และประเภทยังชีพ (subsistent)² ประเภทธุรกิจนั้นชาวประมงจะทำเป็นอาชีพหลัก มีลูกจ้าง มีเรือประมงของตนเอง ไปทำการจับสัตว์น้ำห่างไกลจากฝั่งมาก โดยใช้เครื่องมืออวนลาก หรืออวนล้อมจับ อวนติดตา หรือโป๊ะ เป็นต้น ส่วนการทำประมงประเภทยังชีพนั้น ชาวประมงใช้เครื่องมือขนาดเล็ก ใช้คนในครอบครัว ไม่มีการจ้างลูกจ้าง รวมทั้งชาวประมงที่ประกอบอาชีพอื่นเป็นหลักอยู่แล้ว เช่น ทำสวนยาง หรือทำการเกษตรกรรมอย่างอื่นด้วย ชาวประมงประเภทนี้มีจำนวนมากกว่าประเภทธุรกิจ

ในปัจจุบันนี้มีชาวประมงอยู่ประมาณ 350,000 คน ประกอบอาชีพอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ตามชายทะเล จากสถิติของกรมประมงปี 2517 ปรากฏว่าในปี 2516 มีครัวเรือนชาวประมงอยู่จำนวน 38,702 ครัวเรือน การประมงได้ทำให้เกิดมีอุตสาหกรรมขึ้นอีกหลายประเภท เช่น การค่อเรือ การขายแรงงานประมง อุตสาหกรรมทำอวนและข่าย การตั้งโรงงานทำปลาแป้น โรงงานน้ำปลา กะปิ กุ้งกระป๋อง ปลาเค็ม การซ่อมบำรุงเครื่องยนต์เรือ เป็นต้น โรงงานปลาเค็มเป็นโรงงานที่มีจำนวนมากที่สุด คือ มีถึง 141 แห่ง โรงงานน้ำปลา 122 แห่ง และโรงงานปลาแป้น 72 แห่ง ผลผลิตจากโรงงานปลาแป้นนี้ นอกจากจะส่งขายเป็นสินค้าขาออกแล้ว ยังใช้สำหรับเป็นอาหารสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ หรือปลาตุก เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2514 ประเทศไทยจับสัตว์น้ำได้จำนวน 1,587,077 ตัน มูลค่า 5,528.1 ล้านบาท แต่ในปี 2516 สามารถจับได้จำนวน 1,678,901 ตัน มูลค่า 8,209.9 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นสัตว์น้ำเค็มจำนวน 1,538,016 ตัน มูลค่า 6,562.3 ล้านบาท และได้ส่งไปขายเป็นสินค้าขาออกจำนวนถึง 104,133 ตัน

2

สันต์ บัญฑกุล เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วปอ. รุ่น 9 การประมงอวนลาก
ในประเทศไทย หน้า 31 ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

มูลค่า 1,650 ล้านบาท หรือประมาณ 4% ของสินค้าที่ส่งออกทั้งหมด การประมาณของไทยจึงทำรายได้ให้แก่ประเทศ ประมาณ 4% ของ Gross Domestic Product หรือประมาณ 14.5% ของ GDP ของการเกษตร คณะผู้เชี่ยวชาญของ FAO/UNDP South China Sea Fishery Development And Coordinating Program

ได้ประเมินว่าจากปริมาณปลาทะเลที่จับได้ควยอวนลากของไทยที่ผลิตได้นั้น 60% หรือประมาณ 660,000 ตัน เป็นผลผลิตที่มาจากน่านน้ำสากลนอกอ่าวไทย³ ส่วนสัตว์น้ำจืดนั้น ตั้งแต่ปี 2515 ถึง 2517 ผลิตได้ปีละประมาณ 140,000 ตัน สำหรับแหล่งน้ำธรรมชาตินั้น สามารถจะให้ผลผลิตได้ปีละประมาณ 91,000 ตัน

1. การทำกรประมงตามลักษณะของกฎหมาย

กฎหมายการประมงได้บัญญัติถึงการทำการประมงไว้ในมาตรา 4 (2) ความว่า "ทำการประมงหมายความว่า จับ คัก ล่อ ทำอันตราย ฆ่า หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือทำการประมง หรือด้วยวิธีใด ๆ"⁴

จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของกฎหมายที่จะทำให้เกิดการกระทำนั้น ๆ เรียกว่าเป็นการ "ทำการประมง" โดยสมบูรณ์ตามกฎหมายนั้น จะต้องผ่านขั้นตอนของการกระทำต่าง ๆ โดยเริ่มต้นด้วยความคิดทบทวนที่จะกระทำ จากนั้นจึงได้ตกลงใจและได้มีการเตรียมแล้วลงมือกระทำ จนกระทั่งมีการกระทำสำเร็จอันเป็นความผิด⁵ ตามกฎหมายการประมงมีดังนี้

³ เทพ เมนะเสวต คร. ปัญหาการประมงของไทยภายใต้ลักษณะกฎหมายทะเลแนวใหม่ ชาวประมง ปีที่ 3 ฉบับที่ 10 2520. หน้า 6

⁴ กฎหมายประมงเกาหลี มาตรา 2 บัญญัติว่า การทำการประมงรวมทั้งการเพาะเลี้ยง และการตั้งโรงงานผลิตภัณฑสัตว์น้ำด้วย

⁵ จิตติ ดิงศภิตย์ ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอน 1 พิมพ์ทาง
หุ้นส่วนจำกัด ไทยพิทยา 2506 หน้า 299.

(1) เจตนา ได้แก่ความรู้สำนึกในการที่กระทำไป และในขณะที่เดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดจะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นไม่ได้⁶ เช่น ก. ถูกรัดกับขังจะไปลักปลาในไซของเจ้าทรัพย์ เดินไปถึงหน้าไซก็ถูกจับพอดี ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยเป็นการสำแดงเจตนา หรือเตรียมจะลักทรัพย์เท่านั้น เพราะจำเลยยังไม่ได้ลงมือทำการลักทรัพย์⁷

(2) มีการกระทำเกิดขึ้น ได้แก่จะต้องมีการลงมือทำการประมง โดยมีการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ กัน ผู้แสดงนั้นจะต้องได้รู้สำนึกในการเคลื่อนไหวของตน⁸ และการแสดงนั้นได้ปรากฏแก่บุคคลภายนอกโดยการจับ ตัก ล่อ ทำอันตราย ฆ่า หรือเก็บ

(3) วิธีการกระทำ ในการทำการประมงนั้นผู้กระทำจะต้องใช้เครื่องมือทำการประมงหรือด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม เป็นวิธีการกระทำดังกล่าว เช่น การวิดน้ำเพื่อจับสัตว์น้ำโดยใช้โซงโลงเป็นต้น การใช้โซงโลงเป็นวิธีกระทำหรือสูบน้ำโดยใช้เครื่องยนต์เพื่อจับสัตว์น้ำ การจับสัตว์น้ำเป็นการกระทำแต่การสูบน้ำด้วยเครื่องยนต์เป็นวิธีการกระทำ

6 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59

7 ฎีกาที่ 323/2470

8 วาริ นาสกุล ดร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย
ละเมิด ๖ โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์ 2518 หน้า 25

(4) กรรม (Objective) คือ ตัวผู้รับผลของการกระทำนั้นจะต้องเป็น สัตว์น้ำตามที่ระบุไว้ในมาตรา 4 (1) เป็นต้นว่าการ "จับ" นั้น จะต้องจับ "สัตว์น้ำ" ไม่ใช่สัตว์บก

(5) สถานที่กระทำ กฎหมายประมงได้เคร่งครัดสถานที่กระทำมาก กล่าวคือได้จำกัดเฉพาะการกระทำใน "ที่จับสัตว์น้ำ" เท่านั้น หากไม่ได้กระทำใน "ที่จับสัตว์น้ำ" ก็ยังไม่เป็นการทำการประมง

2. สิทธิในการทำการประมง

บุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ย่อมมีสิทธิทำการประมงใน เขตการประมงของไทยได้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมง- ไทย พ.ศ. 2482 ส่วนนิติบุคคลนั้น ถ้าหากเป็นห้างหุ้นส่วนก็ต้องปรากฏว่าผู้เป็นหุ้น- ส่วนทั้งหมดต้องมีสัญชาติไทย และผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดย ไม่จำกัดจำนวนนั้นมีสัญชาติไทย และทุนของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ สิบ ต้องเป็นของบุคคลธรรมดา ซึ่งมีสัญชาติไทย และถ้าเป็นบริษัทจำกัด ก็ต้องปรากฏว่า กรรมการส่วนมากมีสัญชาติไทย และทุนของบริษัทนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ สิบ ต้องเป็น ของบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย ทั้งบริษัทนั้นต้องไม่มีข้อบังคับอนุญาตให้ออกหุ้นผู้ถือ⁹ หุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวจะต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย และมีสำนักงานตั้ง อยู่ในราชอาณาจักรไทยด้วย¹⁰

9

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1134.

10

ร.ก. เล่ม 56 ตอนที่ 41 30 กันยายน 2482

สำหรับการใช้เรือทำการประมงนั้น ถ้าเป็นเรือที่มีสัญชาติต่างประเทศหรือที่เป็นกรรมสิทธิ์ของคนต่างด้าวหรือของนิติบุคคลที่มีสัญชาติต่างประเทศ ก็ห้ามใช้ทำการประมงในเขตการประมงไทยด้วย

เรือที่มีสัญชาติไทยนั้น ถ้ามีคนต่างด้าวอยู่บนเรือไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด ๆ เป็นคนต่างด้าวรวมอยู่ด้วย ก็ต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทยด้วย¹¹ ทั้งนี้เว้นแต่จะได้มีการทำความตกลงกับประเทศอื่น ต่อมาคณะปฏิวัติเห็นสมควรที่จะส่งเสริมให้มีการลงทุนในการประมงทะเล อันเป็นผลให้ประเทศไทยผลิตสัตว์น้ำได้มากขึ้น จึงเห็นสมควรที่จะผ่อนผันให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตทำการประมงในทะเลได้มีครูสอนหรือผู้ฝึกสอนการทำการประมงซึ่งเป็นคนต่างด้าว มาทำการแนะนำในเรื่องการใช้เครื่องมือทำการประมงและอุปกรณ์เกี่ยวกับการประมงที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มผลผลิตได้ จึงได้มีคำสั่งของคณะปฏิวัติฉบับที่ 45¹² อนุญาตให้กระทรวงเกษตรออกใบอนุญาตให้คนต่างด้าวทำหน้าที่เป็นครูฝึกสอนการทำการประมงแก่ชาวประมงให้ทำการประมง ในเขตการประมงไทยได้ โดยให้กระทรวงเกษตรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ตามที่เหมาะสมได้และเรือไทยที่มีคนต่างด้าวตามประกาศของการปฏิวัตินี้ดังกล่าวก็ไม่อยู่ในบังคับของความใน (2) มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมง ในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482.¹³

11 กฎหมายการประมงเกาหลี ระบุว่า การออกใบอนุญาตให้คนต่างด้าวทำการประมงต้องได้รับความยินยอมจากรัฐสภา

12 ร.ก. เล่ม 76 ตอนที่ 6 11 มกราคม 2502

13 " ฯลฯ เรือสยามซึ่งมีคนประจำเรือไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด ๆ เป็นคนต่างด้าวประจำอยู่ด้วย ฯลฯ "

3. ความสามารถในการทำการประมง

ความสามารถในการทำการประมงที่จะกล่าวต่อไปนี้ หมายถึงความสามารถ (Capacity) ที่จะทำการประมงตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้เครื่องมือทำการประมงแต่อย่างใด ที่นำความสามารถของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับทำการประมงนั้นก็เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 116 ได้บัญญัติว่า "การใดมิได้เป็นไปตามบทบังคับอันว่าด้วยความสามารถของบุคคล การนั้นท่านว่าเป็นโมฆียะกรรม" ปัญหาจึงมีว่าในกรณีที่กฎหมายระบุว่า การทำการประมงชนิดนั้น ๆ ต้องขออนุญาตและเสียเงินอากรนั้นถ้าผู้เข่าวมาขออนุญาตด้วยตนเองจะได้หรือไม่ ถ้าขอได้และเมื่อเจ้าพนักงานได้อนุญาตแล้ว ผลตามกฎหมายจะสมบูรณ์แค่ไหน เพียงใด

ในเบื้องต้นที่จะทำการพิจารณาก็คือว่า การขออนุญาตและเสียเงินอากรนั้น เป็นนิติกรรมหรือไม่ และเมื่อเป็นนิติกรรมแล้ว ถ้าผู้เข่าวไปทำนิติกรรมโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้นั้นโดยชอบธรรม การขออนุญาตทำการประมงดังกล่าวก็จะ เป็นโมฆียะกรรม (ป.พ.พ. มาตรา 21) ปัญหาจึงตามมาอีกว่า การขออนุญาตและเสียเงินอากรเพื่อรับใบอนุญาตหรืออาชญาบัตรนี้เป็นการกระทำเพื่อให้ได้ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการกระทำเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 22 หรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วก็เห็นชัดว่าการขออนุญาตทำการประมงนั้นเป็นการได้สิทธิแน่นอน แต่การจ่ายเงินอากรนั้นเป็นการเสียสิทธิ ผู้เข่าวน่าจะทำการดังกล่าวโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้นั้นโดยชอบธรรมนั้นย่อมไม่ได้ ปัญหาที่ตามมาว่า การขออนุญาตและรับอาชญาบัตรหรือใบอนุญาตเป็นการกระทำซึ่งเป็นการสมควรแก่ฐานานุรูปแห่งตนและเป็นการอันจำเป็นเพื่อเลี้ยงชีพตามสมควร (ป.พ.พ. มาตรา 24) หรือไม่ เมื่อพิจารณาถึงการทำการประมงก็เป็นอาชีพอย่างหนึ่งแล้ว เห็นว่าผู้เข่าวจะทำได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นั้นโดยชอบธรรม เพราะการทำการประมงนั้นก็มิได้มีจุดมุ่งหมายอันใดที่แสดงถึงความฟุ่มเฟือย หรือเกินฐานานุรูปแห่งตนแต่อย่างใดเลย

ทั้งการเสียเงินค่าอากรตามใบอนุญาตนั้น ก็มีค่าไม่สูงไปกว่าค่าของเครื่องมือทำการประมงเลย ตรงกันข้ามหากผู้เข่าวัวไม่ได้ประกอบอาชีพอาจทำให้ผู้เข่าวัวได้รับความเดือดร้อนก็ได้ อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แล้ว ดังนี้

บันทึก

เรื่อง ทารื้อข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เข่าวัวในการทำการประมงด้วยเครื่องมือประจำที่ (โป๊ะ)

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้มีหนังสือที่ 4199/2499 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2499 ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาช่วยพิจารณาปัญหาของกรมการประมง กระทรวงเกษตร กล่าวคือ ผู้เข่าวัวมีความประสงค์จะยื่นคำขอรับอนุญาตทำโป๊ะตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ผู้ขอรับอนุญาตดังกล่าวนี้จะต้องยื่นคำขอต่อกรมการประมง เพื่อขอรับใบอนุญาตและจะต้องเสียเงินอากรและค่าธรรมเนียมเพื่อการนั้น กรมการประมงประสงค์จะทราบว่า การขอรับอนุญาต การออกใบอนุญาต และการชำระเงินอากร เป็นการทำนิติกรรมหรือไม่ และในกรณีที่ผู้เข่าวัวจะได้รับอนุญาตให้ทำการประมงด้วยเครื่องมือประจำที่ (โป๊ะ) จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ 4) ได้พิจารณาปัญหานี้แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ขอให้ระลึกไว้ว่ามาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งให้คำนิยามของคำว่า "นิติกรรม" ไว้นั้น จะต้องตีความไปในทางที่ว่า สภาพของ-

นิติกรรมนั้นย่อมมุ่งที่จะก่อให้เกิดหนี้ เนื่องจากนิติสัมพันธ์อันเกิดแต่นิติกรรมนั้น ๆ กล่าวโดยทั่วไปการยื่นคำขอไม่เป็นนิติกรรม แต่คำขอทำไปนี้จะทำให้เกิดนิติสัมพันธ์กันขึ้น ภายหลังนิติสัมพันธ์นี้ก่อให้เกิดหนี้เป็นนิติกรรมขึ้น นิติกรรมจึงอาจมีขึ้นได้ในภายหลัง เมื่อได้มีการขอและการอนุญาตแล้ว ฉะนั้น การขออนุญาตตั้งเครื่องมือประจำที่ (โป๊ะ) ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 นั้น จึงเป็นการขอนำนิติกรรม

บุคคลผู้ยื่นคำขอเพื่อรับการอนุญาตจะว่าตนไม่รู้ถึงความผูกพันที่จะเกิดมีการเป็นหนี้ขึ้นในภายหลานั้นหาได้ไม่ ถ้าผู้ขอเป็นผู้เยาว์ก็ย่อมจะตกอยู่ในข้อห้ามทั่วไปที่มิให้ทำนิติกรรม โดยมิได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 21)

จริงอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (หมวดที่ว่าด้วยความสามารถ) มีข้อยกเว้นจากหลักทั่วไปที่กล่าวมาแล้วบางประการ (มาตรา 22, 23, 24) แต่การทำการประมงด้วยเครื่องมือประจำที่ คือทำโป๊ะ ไม่ได้อยู่ในข้อยกเว้นเหล่านี้ เพราะการประกอบกิจ เช่นว่านั้น มิใช่อะไรอื่น นอกจากเป็นการประกอบกิจการอุตสาหกรรมหรือประกอบการค้าขาย กล่าวคือเป็นธุรกิจการค้า (อีกนัยหนึ่ง ก็คือ การทำโป๊ะ มิใช่เป็นการกระทำเพื่อจะได้ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง ตามมาตรา 22 หรือการใด ๆ ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว ตามมาตรา 23 หรือการใด ๆ ซึ่งเป็นการสมรฐานาบุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นเพื่อเลี้ยงชีพตามสมควร ตามมาตรา 24)

/โดยเหตุนี้...

โดยเหตุนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า ถ้าจะนำบทบัญญัติว่าด้วยความสามารถของผู้เยาว์ ซึ่งแท้จริงได้บัญญัติขึ้นไว้เพื่อคุ้มครองผู้เยาว์มาใช้เพื่อที่จะออกใบอนุญาตในเรื่องนี้ให้แก่ผู้เยาว์แล้ว ย่อมจะเป็นการไม่ถูกต้อง

(ลงชื่อ) หยุค แสงอุทัย

(นายหยุค แสงอุทัย)

เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยบันทึกของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวนี้ กรมประมงจึงมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักฐานบันทึกความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมทุกครั้ง ในกรณีที่ผู้เยาว์มาขอุญาตทำการประมงด้วยเครื่องมือประจำที่ทุกชนิด¹⁴

ถ้าจะพิจารณาเฉพาะคำสั่งดังกล่าวนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า เครื่องครักเฉพาะเครื่องมือประจำที่เท่านั้น ส่วนเครื่องมืออื่น ๆ เช่น เครื่องมือในพิภพบางชนิด เป็นต้นว่า เบ็ดราวยาวตั้งแต่ 40 เมตรขึ้นไป ทั้งนี้ ผู้เยาว์จะต้องขออนุญาตและเสียเงินอากรรับอาชญาบัตรได้ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมจะได้อหรือไม่ เห็นว่า ในขณะนั้นการทำการประมงก็เป็นอาชีพอย่างหนึ่ง การใช้เบ็ดราวทำการประมงก็เป็น การกระทำเพื่อเลี้ยงชีพอย่างหนึ่งด้วย ผู้เยาว์น่าจะทำได้โดยไม่ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอมเสียก่อน ปัญหาที่ตามมาอีกว่า การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการสมควร แก่ฐานะานุรูปแห่งคนหรือไม่ เรื่องนี้เป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาตามความจำเป็น

อันสมควรและเหมาะสม สำหรับผู้เยาว์เป็น คน ๆ ไป¹⁵ ฉะนั้น การอนุญาตเพื่อให้รับอาชญาบัตรแต่ละชนิด ควรจะได้พิจารณาเป็น เรื่อง ๆ ไป โดยพิจารณาถึงความจำเป็นและสมควรแก่ฐานะานุรูปของผู้เยาว์ อย่างไรก็ตาม กรมประมงไม่ได้วางระเบียบเกี่ยวกับการขออาชญาบัตรด้วยเครื่องมือชนิดอื่น เช่น อวนลาก อวนลอย เป็นต้น ความจริงเครื่องมือชนิดนี้ต้องใช้เรือทำการประมงซึ่งมีภาระหนักไปไม่น้อยกว่าการทำโป๊ะเสียอีก

4. การขออนุญาตทำการประมง

เมื่อได้พิจารณาถึงสิทธิ ความสามารถในการทำการประมงแล้ว ต่อไปต้องพิจารณาถึงการขออนุญาตทำการประมงด้วย โดยหลักแล้ว การทำการประมงนั้นไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใดเลย เพราะการทำการประมงเป็นอาชีพสำคัญที่เกี่ยวกับปากท้องของพลเมืองดังที่ไคกล่าวมาแล้ว เว้นเสียแต่ในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติว่าต้องขออนุญาตเสียก่อนเท่านั้น¹⁶ ซึ่งจะได้พิจารณาโดยลำดับ ดังนี้

4.1 การใช้เครื่องมือในพิภคทำการประมง

การทำการประมงโดยใช้เครื่องมือในพิภค ตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2490) นั้น จะต้องขอรับอาชญาบัตรและเสียเงินอากรตามที่ระบุไว้ในมาตรา 28 ถ้าฝ่าฝืนอาจจะได้รับโทษ คือปรับไม่เกินสามเท่าของเงินอากร โทษจำคุกไม่มี แต่อาจจะถูกริบทรัพย์ได้ในเมื่อค้างชำระเงินอากรตามมาตรา 41

15 เส็นีย์ ปราโมช ม.ร.ว. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย
นิติกรรมและหนี้ โรงพิมพ์อักษรสาส์น หน้า 206

16 กฎหมายประมงเนเธอร์แลนด์ ต้องขออนุญาตทั้งนั้น เว้นแต่ใช้เบ็ดตกเพียง
1 คัน

การถูกริบทรัพย์สินนี้ ไม่ใช่โทษตามคำพิพากษา แต่เป็นการริบทรัพย์สินโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจกระทำได้อยู่แล้ว ส่วนเครื่องมือในพิภักคือเครื่องมือประเภทใดบ้าง นั้น จะได้อธิบายในบทที่ว่าควยเครื่องมือทำการประมง ส่วนอาชญาบัตรนั้นก็คือใบอนุญาต ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้กับบุคคลผู้ใช้เครื่องมือในพิภักทำการประมงนั่นเอง ส่วน การใช้เครื่องมือนอกพิภักทำการประมงในที่สาธารณะประโยชน์ เช่น ใช้เบ็ดตกปลา ในแม่น้ำเจ้าพระยา หรือใช้ลุ่ม สวิง เป็นต้น ดังนี้ก็ไม่ต้องขออนุญาตและรับอาชญาบัตร แต่อย่างใดเลย

การขออนุญาตเพื่อขอรับอาชญาบัตรนั้นจะต้องขอต่ออำเภอท้องที่ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้ทำการแทนจะเป็นผู้อนุญาต โดยใช้แบบ (อนุญาต 1)

ในการใช้เครื่องมือทำการประมงดังกล่าวนี้ บางครั้งไม่สามารถทำโดยคนเดียวได้ ต้องมีบุคคลในครอบครัวหรือลูกจ้างร่วมทำการประมงด้วย เช่น อวนลาก อวนล้อม เป็นต้น กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ผู้รับอนุญาตสลักหลังแก้ไขเพิ่มเติมผู้มีสิทธิทำการประมงได้โดยจะต้องยื่นคำขอ และต้องเสียเงินค่าธรรมเนียมด้วย

หากใบอนุญาตชำรุดหรือสูญหายก็สามารถจะขอใบแทนได้ หรืออาจจะโอนไปให้ผู้อื่นทำการประมงก็ยื่นเรื่องราวขอโอนได้ ในการนี้พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งมอบอาชญาบัตรแก่ผู้รับโอนต่อไป

อายุของอาชญาบัตรนั้นมีการกำหนดเวลา 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ถึงวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี¹⁷ ใบอนุญาตหรืออาชญาบัตรที่หมดอายุแล้ว แต่ได้ยื่น-

คำขอต่ออายุไว้ก่อนวันสิ้นอายุ กฎหมายไม่ถือว่า การทำการประมงหรือการใช้เครื่องมือ นั้น เป็นการกระทำโดยมิได้รับอนุญาต จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่อนุญาต

ปัญหามีว่าถ้าขออนุญาตแล้ว เจ้าพนักงานไม่ออกอาชญาบัตรหรือใบอนุญาตให้ ดังนี้ ผู้ขอจะมีหนทางแก้ไขประการใดได้บ้างหรือไม่ เรื่องนี้ได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 46 ความว่า "ในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจออกประทานบัตรใบอนุญาต หรืออาชญาบัตร ไม่ยอมออกเอกสาร เช่นว่านั้น ให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียอุทธรณ์ต่ออัยการรัฐมนตรีได้โดยยื่น ต่อเจ้าพนักงาน เช่นว่านั้นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่ง คำอุทธรณ์ เช่นว่านั้น ให้เจ้าพนักงานเสนอรัฐมนตรีโดยมิชักช้า คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย" ต่อมา ได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2490) ว่าด้วยการอุทธรณ์ มีใจความว่า ผู้อุทธรณ์ จะต้องชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลโดยชัดเจนว่าคำสั่งของเจ้าพนักงานนั้นไม่ชอบด้วย เหตุผลประการใด และลงชื่อนามสกุลพร้อมทั้งภูมิลำเนาด้วย (กฎหมายใช้คำว่า "ผู้มีส่วนได้เสีย" ทั้งตามพระราชบัญญัติและตามกฎกระทรวง ฉะนั้น ผู้อุทธรณ์ในกรณีนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ขออนุญาต แต่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการขออนุญาตนั้นก็อุทธรณ์ได้) เจ้าพนักงานผู้ได้รับคำอุทธรณ์แล้วต้องชี้แจงข้อเท็จจริง และเหตุผลที่ไม่ยอมออกนั้น เสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดภายในสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ สำหรับในกรณี อุทธรณ์ใบอนุญาตหรืออาชญาบัตรนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจแนะนำให้เจ้าพนักงาน ออกใบอนุญาตหรืออาชญาบัตรได้ ถ้าเจ้าพนักงานไม่ยอมก็ต้องรายงานรัฐมนตรีพร้อม- ด้วยความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดภายในสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ส่วนใน กรณีที่ไม่ยอมออกประทานบัตรนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องชี้แจงรายละเอียดไปยัง รัฐมนตรีภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

4.2 การขออนุญาตประกอบอาชีพการประมงบางประเภท

การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการประมงบางชนิด จะต้อง

ขออนุญาตและจดทะเบียนก่อนเช่นนี้ ก็เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีโอกาสเข้าไป
ควบคุมการค้าเป็นการเกี่ยวกับอาชญากรรมเท่านั้นในส่วนที่เกี่ยวกับสถิติ และในค่านอนามัย
เพื่อความปลอดภัยของประชาชนผู้บริโภคนั้น ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามที่มีอยู่ในมาตรา 25
ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผู้มีอาชีพในการประมง การค้าสัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
และอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ มาจดทะเบียน ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผู้มีอาชีพ
ในการประมง การค้าสัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ มาจดทะเบียน
ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 พ.ศ. 2490 ได้กำหนดให้ผู้มีอาชีพจำนวน
12 ประเภท มาจดทะเบียนและขออนุญาต แต่ตามประกาศกระทรวงเกษตร ลงวันที่ 14
สิงหาคม 2511 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2512 กำหนดให้มาจดทะเบียนและ
ขออนุญาตเพียง 7 ประเภท (เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่ได้กำหนดโรงงานปลาป่นไว้) คือ

1. ผู้ค้าสินค้าสัตว์น้ำสด หรือเค็ม ด้วยวิธีการขายทอดตลาด ขายเหมา
หรือขายส่ง
2. ผู้ประกอบกิจการโรงเค็มหรือโรงทำปลาเค็ม เพื่อการค้า
3. ผู้ประกอบกิจการโรงทำน้ำปลา เพื่อการค้า
4. ผู้ประกอบกิจการทำกะปิ เพื่อการค้า
5. ผู้ประกอบกิจการนึ่ง หรือย่างสัตว์น้ำ เพื่อการค้า
6. ผู้ประกอบกิจการโรงทำหอยแห้ง เพื่อการค้า
7. ผู้ประกอบกิจการโรงทำสัตว์น้ำกระป๋อง

4.3 การวัดขนาดและระบุมือเครื่องมือ

- (1) แห วัดตั้งแต่จอมถึงปากโดยไม่ทาบเพลลา
- (2) ซ้อน ต่าง ๆ ถ้าเป็นซ้อนขาคีมวัดตั้งแต่ปลายคันถึงปลายคันอีกข้างหนึ่ง
โดยเอาจุดที่ผูกซ้อนเป็นจุดวัด ถ้าเป็นรูปสี่เหลี่ยมก็วัดความกว้างคานใด
คานหนึ่ง

- (3) อวนหรือข่าย บางชนิดมีความกว้างไม่เท่ากันก็ให้วัดความกว้างเป็นตอน ๆ ไป
- (4) พนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องเขียนลักษณะและชนิดของเครื่องมือในใบอาชญาบัตรให้ชัดเจน เช่น กุ้งโพงพางชนิดตาดี กุ้งโพงพางชนิดตาหาง
- (5) การวัดตาอวนต้องซึ่งให้ตั้งเสี่ยก่อนแล้ววัดจากกึ่งกลางเงื่อนถึงกึ่งกลางอีกเงื่อนหนึ่ง (โปรดดูภาพที่ 11)

ในกรณีที่เรือลำหนึ่ง ๆ ใช้อวนหลายผืนทำการประมงสลับเปลี่ยนกันไปดังนี้ จะเรียกเก็บอาชญาบัตรทุกผืนไปหรือไม่ หรือว่าจะเรียกเก็บแต่เฉพาะผืนเดียว เห็นว่าการออกอาชญาบัตรนั้นเป็นการอนุญาตให้บุคคลใช้เครื่องมือชนิดนั้น ๆ และลักษณะนั้น ๆ ทำการประมง ฉะนั้นหากใช้อวนหลายผืนทำการประมง อวนทั้งหมดเหล่านั้นก็น่าจะได้อรับอาชญาบัตรและระบุชื่อด้วย

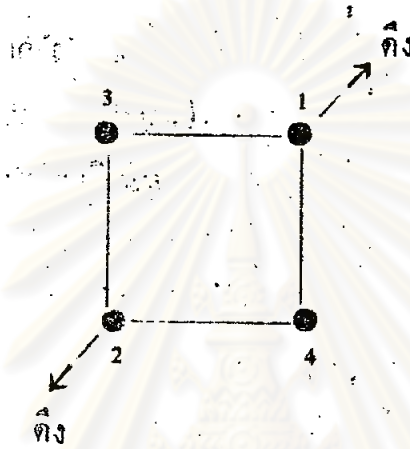
อย่างไรก็ตาม ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 913/2477 วินิจฉัยว่า "จำเลยได้ใช้อวนจับสัตว์น้ำโดยจำเลยมิได้รับอนุญาตให้ใช้อวนนั้นได้ แต่อวนนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งได้เสียค่าอาชญาบัตรแล้ว ดังนั้นจำเลยต้องมีผิดตามพระราชบัญญัติอากรค่าน้ำ ร.ศ. 120 มาตรา 18 เพราะการเก็บค่าอาชญาบัตรเครื่องมือที่ตองพิกักภาษนั้น กฎหมายไม่ประสงค์ เจาะให้เก็บ สำหรับคุมเครื่องมืออย่างเดียว ย่อมประสงค์ให้เก็บสำหรับคุมตัวบุคคลผู้ใช้เครื่องมือพร้อมกันไปด้วย" และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 216-220/2503 วินิจฉัยว่า "อาชญาบัตรเป็นใบอนุญาตออกให้แก่ผู้ใช้เครื่องมือทำการประมง หากใช้เป็นใบอนุญาตประจำเครื่องมือทำการประมงไม่เป็นอันว่าอาชญาบัตรคุ้มครองผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องมือทำการประมงเท่านั้น ผู้อื่นหาจะมีสิทธิที่จะใช้เครื่องมือของผู้ได้รับอนุญาตทำการประมงไม่"

ภาพที่ 11

วิธีวัดขนาดช่องตาอวน

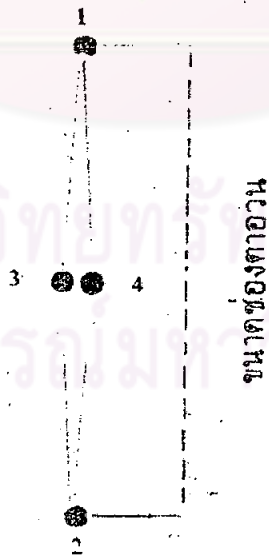
รูปที่ 1

ภาพช่องตาอวนก่อนวัดขนาด

รูปที่ 2

ภาพช่องตาอวนเมื่อดึงให้เหยียดแล้ววัดขนาด

หมายเหตุ ให้วัดตามรูปที่ 2 จากกึ่งกลางของเงื่อนที่ 1 ถึงกึ่งกลางของเงื่อนที่ 2 ได้เท่าใด เป็นขนาดช่องตาอวนที่ต้องการ

คำวินิจฉัยของศาลฎีกาทั้งสองนี้มุ่งถึงบุคคลที่ได้รับอนุญาต แต่ไม่ได้กล่าวถึงเครื่องมือทำการประมง แต่อย่างไรก็ตามในอนุญาตนั้นก็จะระบุเครื่องมือชนิดนั้น ๆ ไว้แล้ว หากใช้เครื่องมือชนิดเดียวกัน แต่เป็นเครื่องมืออื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในอนุญาต น่าจะมีความผิดตามมาตรา 28 ด้วย ทั้งนี้จะต้องมองถึงนามธรรมด้วย ไม่ใช่มองเฉพาะรูปธรรมอย่างเดียว แม้ว่าเครื่องมือเหล่านั้นจะมีชนิดขนาดและลักษณะเหมือนกันทุกประการก็ตาม

4.4 หน้าที่ของผู้รับอนุญาต

(1) ผู้รับอนุญาตจะต้องนำประหนบัตร ใบอนุญาต หรืออนุญาตติดตัวไปด้วยในเวลาทำการประมง และจะต้องนำออกแสดงเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ขอตรวจ ผู้ฝ่าฝืนไม่นำประหนบัตร ใบอนุญาต หรืออนุญาตติดตัวไปด้วยจะต้องถูกลงโทษปรับไม่เกินสิบห้าบาท ความผิดเกี่ยวกับเรื่องนี้จึงมี 2 กรณี คือ กรณีที่ไม่มีประหนบัตร ใบอนุญาต หรืออนุญาตกรณีหนึ่ง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามมาตรา 28 อีกกรณีหนึ่งมีแล้ว แต่ไม่นำประหนบัตร ใบอนุญาต หรืออนุญาตนั้นติดตัวไป (ม. 35)

(2) ผู้รับอนุญาตจะต้องไม่ทำผิดเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

(3) ผู้ขออนุญาตจะต้องหาพยานะรับส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือออกค่าใช้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงตามแต่ผู้รับอนุญาตจะเลือก ในกรณีที่เจ้าพนักงานต้องออกไปตรวจสอบหรือกำหนดที่ตั้งเครื่องมือประจำที่ให้แกผู้ขออนุญาต กฎหมายใช้คำว่า "ในกรณีที่เจ้าพนักงานต้องออกไปตรวจสอบหรือกำหนดที่ตั้งเครื่องมือประจำที่" อันมีความหมายถึงว่า แม้แต่เจ้าพนักงานที่จะออกไปตรวจสอบ เครื่องมือประจำที่ ผู้รับอนุญาตก็ต้องออกค่าพยานะให้หรือจัดพยานะรับส่ง การที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องคิดไปต่าง ๆ โดยเฉพาะอาจเป็นไปในเรื่องอัตราฆฏมังหลวงได้ แต่เมื่อคำนึงถึงการคมนาคมสมัยที่กฎหมายประมงได้ร่างขึ้นแล้วก็น่าจะขจัดความคิดเช่นนั้นออกไปได้ อย่างไรก็ตาม มาตรา 46 นี้ ควรจะได้มีการแก้ไข

(4) ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ติดคอมพิวเตอร์และเครื่องหมายเพื่อความปลอดภัยของการสัญจรทางน้ำ กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องมือประจำที่มีหน้าที่ติดคอมพิวเตอร์และเครื่องหมายแผ่นสี่เหลี่ยมสีขาว กว้าง 20 เซนติเมตร ยาว 50 เซนติเมตร เป็นอย่างน้อยให้เห็นชัดเจนไว้ในเวลากลางวัน ส่วนคอมพิวเตอร์ในเวลากลางคืน ณ ที่เรือ ท่น หรือเสา หรือที่หลัก (กฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2490)

(5) ผู้รับอนุญาตต้องอำนวยความสะดวกและชี้แจงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเข้าไปในที่จับสัตว์น้ำ หรือเรือทำการประมง เพื่อตรวจที่จับสัตว์น้ำหรือเรือทำการประมง เครื่องมือทำการประมงสัตว์น้ำ หลักฐานบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ของผู้รับอนุญาต (ม. 56)

4.5 การเพิกถอนหรือเวนคืนประทานบัตรใบอนุญาตหรืออาชญาบัตร

(1) ในกรณีจำเป็นแก่ราชการหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ เช่นการสร้างเขื่อนการชลประทาน การเดินเรือ หรือการบริหารราชการอื่นตามความจำเป็นเหมาะสม โดยอนุมัติรัฐมนตรี ข้าหลวงประจำจังหวัดอาจสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตหรือประทานบัตรรายใด ๆ ก็ได้ ในกรณีนี้ให้ผู้รับอนุญาตได้รับคืนเงินอากรเฉพาะส่วนที่ต้องเพิกถอน กรณีดังกล่าวนี้ทางราชการเคยได้อุปถัมภ์มา เช่น กรณีที่ได้มีมติคณะรัฐมนตรียกเลิกที่ว่าประมูด เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา ทางราชการก็คืนเงินอากรให้ (ม. 27)

(2) ถ้าปรากฏว่าผู้รับอนุญาตกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประทานบัตร ใบอนุญาต หรืออาชญาบัตร หรือค้างเงินอากรที่เกี่ยวกับประทานบัตร ใบอนุญาต หรืออาชญาบัตร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเพิกถอนประทานบัตร ใบอนุญาต หรืออาชญาบัตรนั้นเสียก็ได้ ผู้รับอนุญาตจะเรียกเงินอากรคืนไม่ได้ (ม. 36)

(3) โดยอนุมัติรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจ ยกเว้น งด หรือคืนอากรค่าประทานมิตร ใบอนุญาต หรืออาชญาบัตรให้บางส่วน หรือทั้งหมด ตามแต่จะเห็นสมควร ทั้งนี้เพราะบางกรณีที่ไม่เป็นการจำเป็นหรือประโยชน์ทางราชการที่ได้บัญญัติไว้ตามมาตรา 27 แต่ได้มีเหตุอื่นเกิดขึ้น เช่น ที่ว่าประมุขซึ่งได้รับอนุญาตให้ทำการประมงเป็นเวลา 3 ปี แต่ปรากฏว่าบางปีเกิดภาวะฝนแล้งน้ำไม่ท่วมทุ่ง จึงทำการประมงไม่ได้หรือในกรณีเกิดวาทภัย ทำการประมงตามที่ได้รับอนุญาตไว้ไม่ได้ดังนี้ เป็นต้น รัฐมนตรีก็มีอำนาจที่จะดำเนินการดังกล่าวได้ (ม. 38)

4.6 การขออนุญาตทำการประมงในท้องน้ำและที่น้ำประมุล

การทำกรประมงในท้องน้ำนั้น โดยทั่วไปแล้วก็มักจะมีเงื่อนไขเช่นเดียวกับที่สาธารณประโยชน์ แต่มีกฎหมายบางมาตรากำหนดไว้เป็นพิเศษดังต่อไปนี้

(1) รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศยกเว้นไม่ต้องเสียเงินอากรในท้องน้ำรายบุคคลใด ในกรณีเช่นว่าให้ถือว่าได้รับอนุญาตแล้ว คำว่า "ท้องน้ำรายบุคคล" ไม่มีมาตราโดยบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า ที่ดังกล่าวคือที่เช่นใด แต่ปรากฏอยู่ในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2490) ความว่าใบอนุญาตรายบุคคลใช้เครื่องมือนอกพิภคในท้องน้ำนั้นต้องเสียเงินอากร 5 บาท แต่เท่าที่ผ่านมานั้นยังไม่ปรากฏว่าได้มีการประกาศยกเว้นแต่อย่างใด (มาตรา 30 วรรคสอง)

(2) ห้ามมิให้บุคคลอื่นทำการประมงหรือทำการใดในเครื่องมือประจำที่ของผู้รับอนุญาต หรือในบริเวณที่ตั้งเครื่องมือ เช่นว่านั้น ตามที่จังหวัดจะได้ประกาศกำหนดเขตโดยอนุมัติรัฐมนตรี (มาตรา 34)

ความในมาตรานี้ดูจะซ้ำซ้อนกับความในมาตรา 13 ซึ่งมีความว่า "ห้ามมิให้บุคคลใดทำการประมง หรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในท้องน้ำ เว้นแต่ผู้รับอนุญาต"

จึงชวนให้สงสัยว่า เครื่องมือประจำที่นั้นโดยปกติก็ต้องตั้งประจำอยู่ในที่อนุญาตอยู่แล้ว เหตุใดจึงบัญญัติไว้อีก แต่ถ้าจะพิจารณาให้ถ่องแท้แล้วจะเห็นว่ามาตรา 34 ไม่ได้ห้ามเฉพาะที่อนุญาตเท่านั้น แต่ยังหมายถึงที่ว่าประมุลอีกด้วย เป็นการคุ้มครองผู้ที่ได้รับอนุญาตโดยถูกต้องไม่ให้บุคคลอื่นไม่มีสิทธิมาทำการประมงมาทำการใด ๆ เช่น การส่งเสียงอีกทีก็ให้สัตว์น้ำตื่นเป็นการเสียหายแก่ผู้รับอนุญาตและยังคุ้มครองถึงทำการประมงหรือการกระทำใด ๆ ดังกล่าวในบริเวณที่ตั้งเครื่องมือประจำที่ของผู้รับอนุญาตด้วย อีกประการหนึ่งบทบัญญัติมาตรานี้มุ่งเฉพาะเครื่องมือประจำที่หรือในบริเวณที่ตั้งเครื่องมือในที่เท่านั้นเท่านั้น ฉะนั้นจึงไม่เป็นการซ้ำซ้อนกับความในมาตรา 13 แต่อย่างใด

อนึ่ง ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 1006/2475 วินิจฉัยว่า "บ. ได้ทำโป๊ะจับปลาบรคาปลาที่เข้าไปในโป๊ะนี้แล้ว ถ้ายังไม่จับ ปลาที่ออกจากโป๊ะไปเองได้ทุกครั้ง จำเลยได้สมคบกันดองวนจับปลาในโป๊ะของ บ. ไป ตัดสินว่า ถ้าจำเลยจะมีผิด ก็เพียงละเมิดสิทธิในทางแพ่งเท่านั้น แต่หาผิดฐานลักทรัพย์และฐานชิงทรัพย์ไม่ เพราะปลายังไม่ได้เป็นกรรมสิทธิของ บ. โดยเหตุที่ บ. ยังมีได้เข้ายึดถือครอบครองปลานั้น หรือยังมีได้จับปลานั้นนั้นไว้" และเห็นจะเป็นเพราะคำพิพากษาฎีกานี้ก็ได้ จึงทำให้เกิดมีกฎหมายมาตรานี้ขึ้น

ส่วนที่ 2

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตามที่กล่าวไว้แล้วว่าทรัพยากรสัตว์น้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเพิ่มขึ้นได้ (Renewable Resources) ถ้ามีการจัดใช้ทรัพยากรดังกล่าวที่ดีพอ การเพาะเลี้ยงก็เป็นการอนุรักษ์ประการหนึ่ง และการเพิ่มผลผลิตที่ทันตาเห็นก็ได้แก่การ -

เพาะเลี้ยงนั่นเอง ซึ่งอย่างช้าจะใช้เวลาไม่เกิน 1 ปี ก็สามารถนำทรัพยากรดังกล่าวออกมาใช้เป็นอาหารได้ และยังเป็น การเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้เพาะเลี้ยง เมื่อเหลือจากการใช้เป็นอาหารอีกด้วย ทั้งยังปรากฏว่าลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทยนั้น เหมาะแก่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดเป็นอย่างยิ่ง สำหรับน้ำกร่อยนั้นก็ปรากฏว่าบริเวณชายทะเลของประเทศไทยก็มีทำเลที่เหมาะสมแก่การเพาะเลี้ยงทั้งค่าน้ำจืดและค่าน้ำเค็มอันค้ำฉิม โดยเฉพาะกุ้งทะเลซึ่งตลาดต่างประเทศต้องการมาก ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2519 ในรอบเดือนมกราคม ถึงเดือนตุลาคม ประเทศไทยได้ส่งกุ้งสดแช่เย็นไปขายต่างประเทศมีมูลค่าถึง 1,321.3 ล้านบาท และปรากฏว่ากุ้งได้อาศัยอยู่ในบริเวณป่าไม้ชายเลน (mangrove) ซึ่งมีอยู่ตลอดชายฝั่งทะเลของไทย อันเป็นที่เหมาะแก่การเพาะเลี้ยงกุ้งเป็นอย่างยิ่ง

1. ประวัติการเพาะเลี้ยง

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้มีมานานแล้ว หลักฐานที่ปรากฏชัดก็เมื่อ 475 ปีก่อนคริสตกาล ผ่านไห่ (Fan Lei) หรือ เต้าจุกง (Tao Chu Kung) ซึ่งเป็นผู้เขียนตำราการเลี้ยงปลา ชื่อ The Classic of Fish Culture เพื่อพูดกล่าวถวายกษัตริย์ แห่งแคว้นหยู (King of Yuet) ใช้ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในเมืองจีน¹⁸

ทางตะวันตกนั้นก็ได้มีการเลี้ยงปลาเหมือนกัน โดยเฉพาะกรุงโรมนั้นได้มีการเลี้ยงหอยนางรม และเลี้ยงปลาใน (Carp) ซึ่งเป็นปลาที่นำไปจากทางตะวันออก

¹⁸

วิทยุ ชารชลาณกิจ คู่มือการเพาะเลี้ยงปลา (โรเนียว) ครั้งที่ 5
พ.ศ. 2517 หน้า 7

สำหรับประเทศไทยนั้น การเลี้ยงปลาได้กระทำกันมานานแล้ว แต่ไม่มีผู้ใดทำบันทึกไว้เป็นหลักฐาน หรือหากจะทำบันทึกไว้ก็อาจถูกเผาในระยະที่กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงก็เป็นได้ เหตุผลที่ทำให้เชื่อเช่นนั้นก็เพราะอุปนิสัยของคนไทยนั้น อ่อนโยนเมตตากรุณาต่อสัตว์ ยึดมั่นในศาสนา เมื่อพบสัตว์น้ำที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น เต่าและปลา ก็จะนำไปเลี้ยงไว้ในสระน้ำในบริเวณบ้าน และเลี้ยงไว้เพื่อเพลิดเพลินเป็นการพักผ่อนหย่อนใจไปในตัวด้วย นอกจากนี้คนไทยยังถือเป็นเรื่องผิดมาช้านานในเรื่องการปล่อยนกปล่อยปลาในเทศกาลสงกรานต์ หรือในวันครบรอบปีเกิดของตนเอง จึงเป็นที่เชื่อกันว่าการเลี้ยงปลาในประเทศไทย ได้มีมานานคู่กับวัฒนธรรมของชาติไทย เป็นแต่เพียงขาดการทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น และการเลี้ยงนั้นก็ต่างคนต่างทำ หากได้มีหน่วยงานใดของรัฐหน่วยใดหน่วยหนึ่งรับผิดชอบไม่ แม้พระราชบัญญัติอากรค่าน้ำ ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) ก็ไม่ได้กล่าวถึงการเพาะเลี้ยงไว้เลย

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2464 ม.ร.ว.สุวพรรณ สนิทวงศ์ (หรือที่เรียกว่า คร.ใหญ่) รับทำการซุกคดองอยู่ที่รังสิตได้สังเกตเห็นปลาที่รังสิตลดน้อยลง และขนาดก็เล็กลง จึงหาวิธีที่จะบำรุงพันธุ์ปลา จึงนำความไปหารือกับเจ้าพระยาพลเทพาเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการในสมัยนั้น และได้เห็นพ้องในความคิด จึงนำความคิดเสนอรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) และทรงเห็นชอบด้วย จึงได้มีประกาศพระบรมราชโองการ แบ่งปันหน้าที่ราชการระหว่างกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ กับกระทรวงเกษตราธิการ ลงวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2464 โดยกำหนดให้กระทรวงเกษตราธิการมีหน้าที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กุแลสัตว์น้ำ พิษ พันธุ์สัตว์น้ำ และกำหนดฤดูที่จะให้้งการจับสัตว์น้ำ ฯลฯ

ต่อมากระทรวงเกษตราธิการได้จ้าง Dr. Hugh M. Smith MD., LL D. ผู้ชำนาญการเรื่องสัตว์น้ำ ชาวอเมริกัน มาเป็นที่ปรึกษา ซึ่งได้เดินทางมาถึงเมืองไทยเมื่อปี พ.ศ. 2466 และเริ่มสำรวจสัตว์น้ำที่ประเทศไทยแล้วจึงได้ทำรายงานเสนอ

ความคิดเห็นต่อเสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ รายงานดังกล่าวชื่อ A Review of the Aquatic Resources and Fisheries of Siam, with Plans and Recommendations of their Administration, Conservation, and Development. รายงานดังกล่าวนี้ เป็นรายงานที่มีประโยชน์ต่อการบริหารการประมงของประเทศไทย ในเวลาต่อมา แต่ก็คิดชด้อยที่ประเทศไทยขาดแคลนนักวิชาการเพาะเลี้ยงปลาซึ่งจะสามารถเพาะเลี้ยงเพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำได้ ครั้นจะส่งนักเรียนไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ รัฐบาลก็ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะดำเนินการดังกล่าวได้ ก็พอดีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ทรงมีลายพระหัตถ์ถึงเจ้าพระยาพลเทพ ฯ เสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ เสนอขอให้รัฐบาลส่งนักเรียนไทยไปเรียนวิชาการเพาะเลี้ยงปลา 2 คน ซึ่งมีข้อความบางตอนที่เหมาะสมจะได้ัญเชิญมาไว้ ณ ที่นี้ ดังนี้¹⁹

เมืองไฮเดลแบร์ก ประเทศเยอรมัน

วันที่ 18 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2468

แจ้งความมายัง มหาอำมาตย์เอก ท่านเจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ ทราบ

เนื่องด้วยข้าพเจ้าได้มีโอกาสสนทนากับท่านคอกเตอร์ ฮิว. แมคคอร์มิค สมิท และท่านคอกเตอร์ใหญ่ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ถึงเรื่องการเพาะพันธุ์ปลาในประเทศไทย ข้าพเจ้าได้เกิดมีความนิยมในอุบายของกระทรวงเกษตรราธิการ และได้แลเห็นประโยชน์ซึ่งการเพาะพันธุ์ปลานี้จะนำมาให้แก่อราษฎรสยาม เพิ่มพูนอาหาร และทรัพยากรธรรมชาติของบ้านเมือง ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าได้แสวงหาโอกาส ที่ข้าพเจ้า

19

สำรวจ เศรษฐศาสตร์ รวบรวมประวัติสังเขปของกรมประมง ประวัติ
กระทรวงเกษตร โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี 2509. หน้า 133.

ในฐานะเป็นเอกชนชาวสยามจะแสดงความนิยมนี้นี้ให้ปรากฏเป็นขึ้นอัน โดยออกทุนทรัพย์ส่วนตัวช่วยงานที่รัฐบาลได้ตั้งมาแล้วให้จำเริญขึ้น ข้าพเจ้ามาเล็งเห็นว่า การเพาะพันธุ์ปลาต้องการความดูแลของผู้มีวิชา โดยเฉพาะ และด้วยเหตุที่รัฐบาลได้ตั้งการส่งนักเรียนไปเรียนวิชาในต่างประเทศเสีย กระทรวงเกษตรราธิการจึงยังหาผู้มีความชำนาญและมีความรู้มาทำการนี้ยังไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะขอยกทรัพย์ให้กระทรวงเกษตรราธิการใช้เป็นทุนอุดหนุนเรียนในต่างประเทศผู้ที่จะเลือกวิชาเพาะพันธุ์ปลาเป็นอาชีพ ข้าพเจ้าขอเสนอขอที่ข้าพเจ้าจะรับทำการตกลงกับกระทรวงเกษตรราธิการดังต่อไปนี้

ฝ่ายข้าพเจ้าสมเด็จเจ้าฟ้า กรมขุนสงขลานครินทร์ จะขอมอบทุนทรัพย์แก่เจ้าคุณเสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการ เป็น

(1) ค่าเล่าเรียนสำหรับนักเรียนเพาะพันธุ์ปลาของกระทรวงเกษตรราธิการ สองนายเป็นจำนวนรายละไม่เกินห้าพันบาทถ้วน (5,000 บาท) ต่อปี มีกำหนดไม่เกินหกปี นับแต่วันที่ท่านเสนาบดีจะได้นำจดหมายรับรองการให้ทุนนี้เป็นต้นไป

(2) ค่าเดินทางชั้นที่หนึ่งสำหรับนักเรียนสองนายที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทั้งทางไปและทางกลับมาจากประเทศที่จะส่งไปเรียนเป็นจำนวนเงินกำหนดตามความจำเป็นและค่าโดยสารในสมัยนั้น

(3) ค่าเครื่องประดับกาย และใช้สอยตามทางเป็นจำนวนรายละแปดร้อยบาทถ้วน (800.00 บาท)

(4) ค่าทุนสำรอง สำหรับเมื่อเจ็บไข้ลงต้องทำการรักษาเป็นเวลานาน หรือราคาแพง สำหรับเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ต้องถูกปรับ หรือสมมติเป็นอันตราย โดยที่ไม่เป็นความผิดของนักเรียนจำนวนไม่เกินปีละสองพันบาทถ้วน (2,000.00 บาท)

ฯลฯ

(ลงพระนาม) มหิดล

นักเรียนที่ได้รับคัดเลือก 2 คน คือ หลวงจูลชีพพิชชาธร (จูล วัจนคุปต์) และนายบุญ อินทร์พรหม ซึ่งเดินทางไปศึกษาวิชานี้เมื่อปี 2469 และในปีเดียวกันนี้ รัฐบาลได้ตั้งกรมรักษาสัตว์น้ำขึ้น โดยให้ Dr. Hugh M. Smith เป็นเจ้ากรม และได้ลาออกเมื่อปี 2473 ซึ่งขณะนั้นหลวงจูลชีพพิชชาธรได้เดินทางกลับถึงประเทศไทยแล้วรับราชการเป็นผู้ช่วยเจ้ากรม และได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้ากรมรักษาสัตว์น้ำ เมื่อปี 2474 ต่อมากรมรักษาสัตว์น้ำได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมการประมง เมื่อปี 2476 ครั้นในปี 2478 ได้แยกกระทรวงเกษตรออกจากกระทรวงเศรษฐการ จึงรวมกรมเกษตรและการประมงเป็นกรมเดียวกันชื่อกรมเกษตรและการประมง ต่อมาในปี 2484 ได้แยกกรมประมงออกมาชื่อกรมการประมงตามเดิม และได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมประมง ในปี 2497 เป็นต้นมา

2. การเพาะเลี้ยงตามความหมายของกฎหมาย

ในปี 2490 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 และได้กำหนดไว้ว่า การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้แก่การเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใดหรือหลายชนิดรวมกันโดยมีความมุ่งหมายโดยตรงหรือโดยปริยาย เพื่อเพิ่มจำนวนหรือเพื่อเพิ่มน้ำหนักยิ่งขึ้น ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 7 (2490) ซึ่งจะได้พิจารณาโดยลำดับดังนี้

2.1 การเพาะเลี้ยงในที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์ ในที่ดินของเอกชนนั้น หากบุคคลจะทำการชุกพอเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแล้ว ก็เป็นสิทธิของบุคคล หากประชาชนมีความประสงค์จะขอความช่วยเหลือ ทางราชการเพียงแต่ให้คำแนะนำในทางวิชาการเท่านั้น

2.2 การเพาะเลี้ยงในที่ซึ่งกฎหมายได้ระบุไว้ กฎหมายได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามที่ได้ระบุไว้ดังนี้

2.2.1 การเพาะเลี้ยงในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หากผู้ใดมีความประสงค์จะเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว ต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ เช่นเดียวกับการขออนุญาตขุดบ่อลอสัตว์น้ำ ความจริงนั้น ทางน้ำก็เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้น การเลี้ยงปลาในกระชังในแม่น้ำต่าง ๆ เช่น แม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี นั้น ก็เป็นการเพาะเลี้ยงในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินด้วย ซึ่งจะต้องมีการขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายประมงด้วย แต่ปรากฏว่าไม่ได้มีการขออนุญาตเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่อย่างใด

2.2.2 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายถือว่าที่สาธารณประโยชน์นั้น ทุกคนมีสิทธิทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ โดยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ม. 16) แต่ปรากฏว่านับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้ว ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีเงื่อนไขของรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติแห่งมาตรา 23 ที่ห้ามมิให้ขุดหรือสร้างบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน กับบทบัญญัติในมาตรา 16 ที่ว่า ทุกคนมีสิทธิทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่สาธารณประโยชน์แล้ว ขวนให้เกิดมีความสงสัยว่าบทบัญญัติทั้ง 2 นี้ ชัดหรือแย้งกัน เพราะรู้สึกว่ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน และที่สาธารณประโยชน์นั้นไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ เช่น แม่น้ำต่าง ๆ เป็นต้น แต่ความเป็นจริงแล้วที่สาธารณประโยชน์นั้นมีความหมายกว้างกว่า เพราะเป็นที่จับสัตว์น้ำประเภทหนึ่งตามกฎหมายประมงรวมทั้งที่ดินของเอกชนที่น้ำท่วมถึงในฤดูน้ำค้วย ส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น ไม่รวมถึงที่ดินของเอกชน

2.2.3 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่รักษาพืชพันธุ์ เนื่องจากที่รักษาพืชพันธุ์เป็นที่จับสัตว์น้ำซึ่งสงวนไว้สำหรับรักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำมิให้ถูกทำลายจนเกินไป จึงห้าม

ทำการเพาะเลี้ยงในที่จับสัตว์น้ำดังกล่าว ปัญหาที่ว่า การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนั้นเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้สัตว์น้ำ แต่เหตุใดจึงห้ามเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้วย คำตอบก็มีว่าการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนั้นมักจะมีทำการประมงสัตว์น้ำที่เลี้ยงไว้ด้วย อย่างไรก็ตามกฎหมายไม่ได้ห้ามโดยเด็ดขาด โดยยังเปิดโอกาสให้อธิบดีกรมประมงอนุญาตได้เป็นบางกรณี ซึ่งอธิบดีกรมประมงจะได้กำหนดเงื่อนไขเป็นราย ๆ ไป

2.2.4 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่ว่าประมุล การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่ว่าประมุลนั้น โดยปกติแล้วจะทำได้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

2.2.4.1 ผู้รับอนุญาต ได้แก่ผู้ที่ได้รับประทานบัตรจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่ว่าประมุล เนื่องจากบุคคลผู้นั้นเป็นผู้ประมุลเพื่อทำการประมงหรือ ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่ว่าประมุลได้ รวมทั้งลูกจ้าง หรือบุคคลในครัวเรือนของผู้รับอนุญาตด้วย

ผู้รับประทานบัตรอาจโอนสิทธิการทำประมงไปให้ผู้อื่นได้ ผู้ที่ได้รับโอนนั้นก็กลายเป็นผู้รับอนุญาตต่อไป ทั้งนี้ จะต้องกระทำได้โดยยื่นเรื่องราวขออนุญาตต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และเสียค่าธรรมเนียมจำนวน 20 บาท แล้วนำประทานบัตรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสลักหลัง

2.2.4.2 ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้รับอนุญาต ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตาย ทายาทหรือผู้จัดการมรดกจะทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจะต้องยื่นคำขอภายในไม่เกิน 60 วัน นับแต่ผู้รับอนุญาตได้ตายลง

2.2.5 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่อนุญาต ที่อนุญาตคือที่ซึ่งได้ประกาศเป็นที่จับสัตว์น้ำประเภทที่อนุญาตไว้แล้ว ฉะนั้น ผู้ที่จะเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่อนุญาตต้องเป็นผู้รับอนุญาตโดยเฉพาะ และใช้แบบ(อนุญาต 3) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2490) โดยยื่นคำขอตามแบบคำขอ 3 ตอนนายอำเภอท้องที่ ผู้ที่ไม่ได้รับ-

อนุญาตไปทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่อนุญาตกัก หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตแต่ทำผิดเงื่อนไข กัก อาจมีความผิดตามมาตรา 19 ได้

3. การคุ้มครองผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้มีกฎหมายคุ้มครองผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไว้ดังนี้

3.1 ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสามารถที่จะไ้ขายเป็อเม่าหรือทิ้งวัตถุใด ๆ ในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำเพื่อกำจัดศัตรูหรือโรคของสัตว์น้ำได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานกอน และจะต้องกระทำในที่เลี้ยงสัตว์น้ำของตนเท่านั้น กรณีดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่บัญญัติขึ้นโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 105 พ.ศ. 2515 เพราะที่เดิมนั้นผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจะไ้ขายเป็อเม่ามาทำลายศัตรูหรือโรคของสัตว์น้ำไม่ได้เลย แต่ปัญหาที่ตามมาอีกว่า หากผู้เพาะเลี้ยงระบายน้ำเสียที่เกิดจากการไ้ขายเป็อเม่าดังกล่าวแล้วออกสู่นำสาธารณะหรือแหล่งน้ำอื่น ๆ จะมีมาตรการอันใดมาควบคุม และหากปริมาณผู้เลี้ยงในบริเวณนั้นเพิ่มมากขึ้น ความเข้มข้นของวัตถุมีพิษนั้นก็มากขึ้นด้วย และอาจเป็นอันตรายแก่ผู้ที่ไ้ใช้น้ำในแหล่งน้ำสาธารณะได้ จะมีทางแก้ไขใดประการใดบ้าง ทางแก้ที่เห็นว่ต้องที่ความมาตรา 19 โดยเคร่งครัด กล่าวคือ ต้องที่ความเจตนาของผู้กระทำกรนี้ ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรกกระทำเพื่อกำจัดศัตรูหรือโรคของสัตว์น้ำ อันเป็นเหตุให้ไ้มีความผิด แต่ตอนหลังเป็นการกระทำที่ความผิดฐานทิ้งวัตถุอันตรายตามมาตรา 19 ไปแล้ว ดังนั้น ก็เห็นจะแก้ปัญหานี้ไ้ได้

3.2 การทำการประมงในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ ไม่ต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่นนี้เพราะว่า โดยปกติแล้วผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนั้นก็ยอมจับสัตว์น้ำที่ไ้เพาะเลี้ยงไว้แล้ว ฉะนั้น จึงไม่ต้องขออนุญาตอีก

3.3 ผู้ทำการประมงในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำไม่ต้องเสียเงินอากรการประมง แม้จะไ้เครื่องมือในพิภพทำการประมงก็ตาม